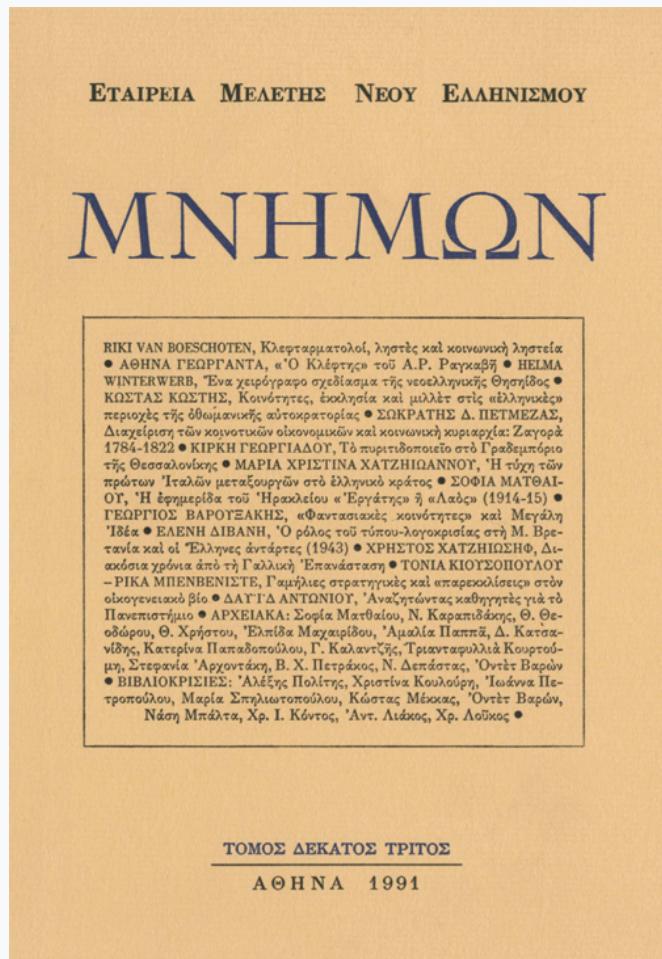

Μνήμων

Τόμ. 13 (1991)

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.350](https://doi.org/10.12681/mnimon.350)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, M. (1991). ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ. *Μνήμων*, 13, 415-418.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.350>

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

A' Όμιλες - συζητήσεις

Στὰ γραφεῖα τῆς EMNE ('Ισαύρων 29) ἔγιναν ἀπὸ τὸν Ἰανουάριο τοῦ 1989 ὥς τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1990 οἱ ἀκόλουθες ὄμιλες συζητήσεις:

- 11-1-89 'Αλέξης Πολίτης, Πληροφορίες καὶ ὑλικὸ γιὰ τοὺς Κλέφτες ἀπὸ παροίκους καὶ πρόσφυγες: Τεργέστη 1824
- 25-1-89 "Αγγελος Ματθαίος, Τὸ 'Αρχεῖο Σ. Α. Κουμανούδη
- 8-2-89 'Αγγελικὴ Ροβάτσου, 'Η μυθολογία τοῦ τοκετοῦ στὴν ἀρχαία 'Ελλάδα
- 22-2-89 Γιάννης 'Αντωνόπουλος, Τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ γαλλικοῦ ἴμπεριαλισμοῦ στὴν 'Ελλάδα (1897-1914)
- 1-3-89 Κώστας Μέκκας, Τὰ λιμάνια στὴν 'Αδριατικὴ τὸν ΙΗ' αἰώνα: τὸ παράδειγμα τῆς Αύλωνας
- 8-3-89 Νίκος Σιδέρης, Ψυχανάλυση καὶ 'Ιστορία: δυνατότητες ἐνὸς διαλόγου
- 22-3-89 Γιάννης Μπαφούνης, 'Η Στατιστικὴ τὸν ΙΘ' αἰώνα
- 5-4-89 'Ιόλη Βιγγοπούλου, ΙΣΤ' αἰώνας: οἱ ἀναγνώσεις τῶν περιηγητῶν
- 19-4-89 Γιώργος Δερτιλῆς, Φορολογία (1830-1940): ἀριθμοὶ καὶ πολιτικὲς προεκτάσεις
- 10-5-89 Βίκι Πάτσιου, 'Ο ιστορικὸς χρόνος στὴν πεζογραφία: τὸ παράδειγμα τοῦ Κωνσταντίνου Θεοτόκη
- 24-5-89 Χριστίνα 'Αγριαντώνη, Βαμβάκι καὶ βαμβακοβιομηχανία
- 31-5-89 Χρῆστος Λούκος, 'Η χολέρα στὴν 'Ερμούπολη τὸ 1854: ἐπιδημία καὶ κοινωνία
- 4-10-89 Χρῆστος Χατζηιωσήφ, Τὰ διακόσια χρόνια ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ 'Επανάσταση: ἐορτασμὸς ἢ ἀμφισβήτηση;
- 18-10-89 Μάχη Οίκονόμου, Κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς σχέσεις στὰ Βίλια 'Αττικῆς. 'Η παραγωγὴ τῆς ρητίνης
- 8-11-89 Νίκος Καραπιδάκης, 'Ελληνικὰ ἀρχεῖα: δημόσια καὶ ιδιωτικὴ ἀνεπάρκεια
- 22-11-89 Ιωάννα Πετροπούλου, 'Ο ἔξελληνισμὸς/ἔξαρχαϊσμὸς τῆς Καππαδοκίας, 19ος αἰώνας
- 6-12-89 Τασία Λαγουδάκη, 'Η διαχρονικὴ ἔξέλιξη τῶν πράξεων ἐφαρμογῆς σχεδίου πόλεως
- 20-12-89 Ματίνα Ναούμη, 'Ο πληθυσμὸς τῆς 'Ερμούπολης τὸν 19ο αἰ. Πρώτη προσέγγιση μὲ τὴ μέθοδο τῆς ἀνασύστασης τῶν οἰκογενειῶν
- 10-1-90 Χάρτες - χαρτογραφία καὶ ιστορικὴ ἔρευνα (ἀνοιχτὴ συζήτηση)
- 24-1-90 Μιχάλης Ρηγίνος, Μορφὲς παιδικῆς ἐργασίας στὴν ἐλληνικὴ βιομηχανία-βιοτεχνία (19ος-20ός αἰ.)

- 7-2-90 Χριστίνα Αγγελίδη, Ρολόγια, μοναχοί και εἰκόνες: ή διήγηση για τη μονή τῶν Ὄδηγῶν στὴν Κωνσταντινούπολη
- 21-2-90 Εὐαγγελία "Αντζακα, 'Ο ἐκδοτικὸς οἶκος Μιχαὴλ I. Σαλίθερου και ἡ παραγωγὴ του
- 7-3-90 Μαρία Αντωνοπούλου, Κοινωνιολογία και Ἰστορία
- 21-3-90 Δαυὶδ Ἀντωνίου - Νίκος Καραπιδάκης, Δεοντολογία ἀρχειακῶν ὑπαλλήλων
- 25-4-90 Ἀλέξης Κράους, 'Απὸ τὴν πόλη ποὺ σκοτώνει στὴν πόλη ποὺ περιθάλπει: ἔξελιξη τοῦ νοσοκομείου τῆς Σύρου
- 9-5-90 Ἀντώνης Λιάκος, Ζητήματα ἴστοριογραφίας
- 30-5-90 Λίνα Βεντούρα, Μεταμορφώσεις τῆς Ἰστορίας: Τὸ ἐγχειρίδιο Ἰστορίας τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸν Μεσοπόλεμο
- 10-10-90 Ἀγγελικὴ Ἰγγλέση, Κοινωνικὴ διαστρωμάτωση στὰ Γιάννενα. 'Η συγκρότηση τοῦ ἀρχοντικοῦ σώματος (τέλη 17ου - ἀρχὴς 19ου αἰ.)
- 24-10-90 Σοφία Αύγερινοῦ-Κολώνια, Κοζάνη: ἀπὸ τὴ γέννηση στὴν ἀκμὴ της (14ος-18ος αἰ.).
- 7-11-90 Ἰστορία τῆς Ἰστορίας: Ἀρχαιότητα I.
Δημήτρης Κυρτάτας, Οἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Σόλωνα και ἡ σύγχρονη πολιτικὴ θεωρία
- 21-11-90 Ἰστορία τῆς Ἰστορίας: Ἀρχαιότητα II.
Κώστας Μπουραζέλης, Νεοελληνικὴ ἰδεολογία και ἴστοριογραφία τῆς ἀρχαιότητας. Τρία συνθετικά ἔργα
Παναγιώτης Δουκέλλης, 'Ο ρωμαϊκὸς ἐπεκτατισμὸς στὴν ἴστοριογραφία τοῦ 20οῦ αἰώνα
- 5-12-90 Βασίλης Κρεμμυδάς, Στὴ σκοιλιὰ ὅδὸ τῆς οἰκονομικῆς ἴστοριογραφίας: μία γοητευτικὴ περιπέτεια χωρὶς τέλος
- 19-12-90 Τριαντάφυλλος Σχλαβενίτης, 'Η μετάφραση τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Say και ὁ Σπυρίδων Βαλέττας

B' Ἐπιστημονικὴ συνάντηση

'Η EMNE και τὸ περιοδικὸ «Τὰ Ἰστορικά» ὄργάνωσαν, στὶς 5-10-1989, ἐπιστημονικὴ συνάντηση στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας μὲ θέμα: «Σύγχρονα Ἀρχεῖα, Φάκελοι και Ἰστορικὴ Ἐρευνα». 'Η ἐκδήλωση ἀπέβλεπε στὴν εὐαισθητοποίηση τῶν ἀρμόδιων ὄργάνων τῆς πολιτείας και, γενικά, δλης τῆς κοινωνίας σχετικὰ μὲ τὴ διατήρηση τῶν τεκμηρίων ἐκείνων τὰ ὄποια, μέσω τῆς ἴστορικῆς τους χρήσης, ὁδηγοῦν στὴ διαμόρφωση τῆς συλλογικῆς μνήμης.

Εἰσηγητές ἦταν οἱ ἴστορικοί: Σπύρος Ἀσδραχάς, Λέανδρος Βρανούσης, Λουκία Δρούλια, Φίλιππος Ἡλιού, Γεώργιος Λεονταρίτης, Ἀντώνης Λιάκος, Σοφία Ματθαίου, Γιάννης Μπαφούνης, Βασίλης Παναγιωτόπουλος.

Κατὰ τὴ συζήτηση, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τονίστηκαν: Τὰ κριτήρια ποὺ πρυτανεύουν στὴ διάσωση και χρήση τῶν ἀρχείων θὰ πρέπει νὰ ὅριζονται ἀπὸ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἴστορίας ως ἐπιστήμης και ὅχι ἀπὸ τὶς ὄποιεσδήποτε πολιτικὲς ἐπιλογές και σκοπιμότητες. Τὰ προβλήματα ποὺ ἔνδεχομένως θὰ προέκυπταν ἀπὸ τὴ χρήση σύγχρονου ἀρχειακοῦ ὑλικοῦ μποροῦν νὰ ἀποφευχθοῦν μὲ τὴν τήρηση τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἡ

όποία δὲν ἐπιτρέπει τὴ διάθεση στὸν ἔρευνητὴ δημόσιων ἐγγράφων πρὶν παρέλθει μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὴ σύνταξή τους. Ἡ ἵδια ἡ νομοθεσία περὶ ἀρχείων ὁρίζει μὲ ἐπαρκὴ ἀκρίβεια τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὄποιους διασώζονται καὶ καθίστανται ἀρχειακὴ ὑλὴ τὰ δημόσια ἐγγραφα. Εἰμαστε τὸ μόνο εύρωπαϊκὸ κράτος ποὺ δὲν σέβεται τὴν ἀρχειακὴ του νομοθεσία. Ἐχουμε ἐπίσης τὸ προνόμιο νὰ ἐπικαλούμαστε ἐναν πολιτισμὸ τοῦ ὄποιου καταστρέψουμε οἱ ἴδιοι τὰ στοιχεῖα. Ἡ ὑπάρχουσα ὅργάνωση, στελέχωση καὶ τεχνοδομὴ τῶν ἱστορικῶν ἀρχείων δὲν ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ποικιλία, τὴ διασπορὰ καὶ τὸν ὅγκο τῶν δημόσιων ἐγγράφων. Ἀπαιτεῖται ἡ ούσιαστικὴ μέριμνα τῆς πολιτείας, προκειμένου τὰ ἀρχεῖα μας νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἔχουμε τὴν ἐπαρκῶνταν σκοποὺς τῶν σύγχρονων ἀλλὰ καὶ τῶν μελλοντικῶν ἔρευνητῶν.

Οι ἀνακοινώσεις τῶν εἰσηγητῶν θὰ ἐκδοθοῦν σύντομα ἀπὸ τὴν EMNE σὲ ξεχωριστὸ τόμο.

Στὶς 25 Αὐγούστου 1989, τέσσερις μέρες πρὶν τὸ κάψιμο τῶν φακέλων, ἡ EMNE ἔξεδωσε τὸ παρακάτω φήμισμα:

Σαράντα χρόνια μετά τὴν λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἡ Χαλυβουργικὴ ἀναλαμβάνει στὶς 29 Αὐγούστου 1989 νὰ γράψει ἓνα κομμάτι τῆς ἱστορίας του, ὑποκαθιστώντας ἔτοι τὴν ἱστορικὴ μνήμη καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Ἡ ἀπόφαση αὐτή, συμβολικοῦ περισσότερο παρὰ ούσιαστικοῦ χαρακτήρα, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ ἐνα ἀκόμα κρίκο σὲ ἐνέργειες οἱ ὄποιες πολλαπλασάζονται τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἀνησυχητικές.

Ἄπὸ ἐπίσημα χείλη δηλώνεται πῶς κασέτες μὲ πρακτικὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἔχουν καταστραφεῖ, τὰ μέσα μαζίκης ἐνημέρωσης δισχολοῦνται καθημερινὰ μὲ δηλώσεις ὑπουργῶν, νῦν καὶ τέως, σχετικὰ μὲ τὴν παράδοση ἡ δχι ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων καὶ ἀρχείων κατὰ τὴν πρόσφατη κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ. Καὶ τώρα ἡ Χαλυβουργικὴ, παράδειγμα κραυγαλέο καὶ ἐπίκαιρο χωρὶς νὰ εἶναι καὶ τὸ μόνο. Ἡ τακτικὴ τοῦ «ἀπόφασίζω καὶ καταστρέφω» εἶναι ἀλλωστε μιὰ τρέχουσα πρακτικὴ σὲ δλες τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, πολλές ἀπὸ τὶς ὄποιες δὲν τηροῦν, οὔτε κὰν γιὰ τὰ μάτια, τὸ νόμο ποὺ ἐπιβάλλει στὸ θέμα αὐτὸ καὶ τὴν σύμφωνη γνώμη τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους γιὰ τὸ ὄλικὸ ποὺ θὰ καταστραφεῖ.

Ἄπὸ τὴ μιὰ οἱ διακηρύξεις γιὰ τὸ παρελθόν, τὴ μνήμη, τὴν ἐθνικὴ μας αὐτογνωσία καὶ ἀπὸ τὴν ἀλλη ἡ Χαλυβουργικὴ, τὰ ἀνεξέλεγκτα πρωτόκολλα καταστροφῶν, ἡ ἀμνησία. Ἐθνικὴ συμφιλίωση, ἀλλὰ δχι μὲ τὸ παρελθόν μας. Ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία, ἡ τουλάχιστον ἡ πολιτικὴ τῆς ἡγεσία, δείχνει καθαρὰ πῶς ἀντιλαμβάνεται τὸ παρελθόν-παρὸν αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἡ Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ πιστεύει δτὶς ἐνέργειες σὰν τὶς παραπάνω ἀντίκεινται σὲ κάθε ἔννοια σύγχρονου κράτους καὶ ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας καὶ καλεῖ τοὺς ἀρμόδιους νὰ ἐπανεξετάσουν τὴν ἀπόφασή τους αὐτή, ἡ ὄποια καταργεῖ τὴν ἱστορικὴ μνήμη.

Γ' Ταξινόμηση Ἀρχείου

Συνεχίστηκε, μὲ ἀποστολὴ μικρῆς ὄμάδας στὴν Ἐρμούπολη, ἡ ταξινόμηση τοῦ ἀρχείου τοῦ «Κλωστηρίου καὶ Ὑφαντηρίου Ε. Λαδοπούλου καὶ Γίῶν» (βλ. *Mnήμων*, 12 (1989) 388).

Δ' Νέες έκδόσεις

1. Δέσποινα Θεμελῆ-Κατηφόρη, *Νικόλαος Σκούφος*, 'Αθήνα 1990 (παράρτημα του περ. Μνήμων ἀρ. 4).
2. Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, *Τὰ ἐμπορικὰ ἔγχειρίδια τῆς Βενετοκρατίας καὶ τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἡ Ἐμπορικὴ Ἐγκυλοπαιδεία τοῦ Νικολάου Παπαδοπούλου*, 'Αθήνα 1990 (παράρτημα του περ. Μνήμων ἀρ. 5).
3. Χρῆστος Λούκος - Δήμητρα Σαμίου, *Οίκονομικές συμπεριφορές, ψυχολογία καὶ βιοτικό ἐπίπεδο ἐνὸς Συριανοῦ τοκιστῆς: Στέφανος Δ. Ρήγας*, 'Αθήνα 1991 (Θεωρία καὶ Μελέτες Ιστορίας ἀρ. 11).